

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curix forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

XIII. De Cardinali Vicario, ejusque Tribunali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

13 vel brevia, juxta formam supplicationis scribuntur, postmodum subscribantur, & claudantur, ac sigillentur oratoribus, vel eorum agentibus consignanda, gratis omnino, absque alicuius emolumentis, seu mercedis solutione, dum omnes isti officiales mensuram habent determinatum salarium, consequendum ex dictis emolumentis expeditionum publicarum.

Omnia verò ista officia gratis conferuntur, atque 14 que minora procuratorum, & scriptorum conferuntur per concursum publicum, ad instar provisionis parochialium habendum coram Pœnitentiario, dictisque aliisque officialibus, ad effectum ut magis idonei assumantur, istaque minora solum conferuntur per ipsum Pœnitentiarium, quoniam licet enim majora, ex motu proprio Pii V. super reformatione pœnitentiariæ, ad eius collationem, vel nominationem pertineant, atamen Papa ea conferre solet pro eius libito.

Negotia verò, quæ cum dictis brevibus ab hoc 15 Tribunali explicantur, sunt Dispensationes super occultis irregularitatibus, ex causa homicidii vel illegitimorum natalium, aut alterius defectus; Ac etiam revalidationes matrimoniorum, habentium impedimentum dirimens occultum, seu revalidationes simoniacarum provisionum, beneficiorum, altarumque provisionum, in quibus simoniaca labe cadat, sive absolutiones à censuris, præsertim ab excommunicatione majori incurta ob percussione clericis; istoque casu per hoc Tribunal conceditur absolutio, etiam si negotium sit publicum, atque excommunicatio judicialiter declarata sit per publicos scedulones; Quoties illi, qui eam contraxerunt, ad sacrorum Canonum præscriptum, ad Urbem accedant, quoniam ob tenta absolutione sacramentali, ab uno ex dictis Pœnitentiariis Basilicarum, super ea conceduntur literæ pro foro externo; Et quando ex causa inimicitiarum, aut ætatis, vel infirmæ valetudinis, seu alterius iusti impedimenti, censuratus non possit accedere ad Urbem, conceditur pariter per breve facultas Ordinario, ut à probato Confessario, satisfacta parte offensæ, absolutionem in forma Ecclesiæ consuetæ ei concedere valeat; istoque casu cognoscitur ab eadem Congregatione, an causa impedimenti sit iusta, necne.

In reliquis autem dantur solum absolutiones, 18 vel dispensationes pro occultis, cum in publicis concedantur per Datariam, vel per Secretariam brevium; ac etiam in occultis, ubi præsertim agatur de dispensatione irregularitatis ex causa homicidii voluntarii, cum magna difficultate ea concedi solet, post plures denegationes, atque non nisi ex aliqua causa, quæ excusatione, vel commiseratione digna sit in jam promotis; In promovendis autem, qui statum secularem assumere possunt nimirum raris, & non nisi ex magna causa.

19 Ubi verò agatur de revalidationibus provisionum beneficialium, vel spiritualium ex labe simoniaca, vel alia simili infectione, demandari solet restitutio fructuum, vel eorum compositio cum Camera, vel cum aliis, ad quos pertineant, cum aliis styliis, quos nimis evagatorium esset reassumere.

Concedit item Pœnitentiaria facultatem in eadem forma brevis, Religiosis utriusque sexus, ut jam approbatum Confessarium ei bene visum sibi 20 eligere valeant pro absolutione à reservatis, quæ ti-

Card. de Luca. Relatio Curia Romana.

meant, etiam per viam confessionis pandi Confessariis ordinariis, vel iis eiusdem Religionis, cum similibus provisionibus, quæ forum internum seu pœnitentialem concernant, sub diversis styliis, pro diversa negotiorum qualitate.

Omnes tamen expeditiones, (ut præmissum est,) conceduntur gratis, absque aliqua solutione, nec quidem mercedis dictorum Procuratorum, & 21 Scriptorum; Ideoque aliud solvendum non est, nisi aliquid modicum correspondenti, qui negotii curam habuit pro solo labore personali, qui est varius, major, vel minor pro negotiorum qualitate, ac difficultate; Et ad quod adverti debet, ne ab iniquis Curialibus crumenarum tortoribus, qui furibus, vel crassatoribus assimilari debent, decipiantur, cum assertione, quod expensas pro huiusmodi expeditionibus facere oportuerit.

DISCURSUS XIII.

De Cardinali Vicario, ejusque Tribunali.

SUMMARIVM.

- 1 **D**Equalitate huius officii.
- 2 In quo illud consistat, & quam jurisdictionem habeat cum exemptis.
- 3 Quid in titulis Cardinalium.
- 4 De ratione jurisdictionis etiam in istis.
- 5 Ei diriguntur expeditiones Apostolica, & qua.
- 6 Est Iudex & Superior meretricum, & Iudiciorum.
- 7 De iurisdictione intra districtum.
- 8 De alia iurisdictione etiam cum non districtualibus.
- 9 Coram eo fit examen concurrentium in Urbe etiam extra districtum.
- 10 Non est Visitator generalis Civitatis, & diocesis.
- 11 Neque habet collationem beneficiorum.
- 12 Beneficia Urbis sub qua reservatione cadant.
- 13 Prælegit in concursu ad parochiales.
- 14 De Vices-gerente, eiusque munere, & jurisdictione.
- 15 De cura & custodia reliquiarum.
- 16 De eius iurisdictione in impressione librorum.
- 17 Est Prelatus in ordine Episcopali.
- 18 De duobus Locum tenentibus, civili & criminali, & de Deputato Monialium.
- 19 Quod id servetur in aliis Episcopatibus.
- 20 De aliis officialibus, & ministris inferioribus.
- 21 De Congregatione, qua per Vicarium, eiusque officiales teneatur.
- 22 De stylo huius tribunalis.
- 23 Quod accipit propinas.
- 24 An conferat ordines non districtualibus.

Officium hoc, licet etiam antiquum sit, non tamen cardinalitium, neque perpetuum prius erat, ut de sui natura; à multis seculis fuerunt alia tria officia, de quibus in præcedentibus actum est, quoniam alicui Episcopo ad nutum amovibili illud committi solebat, eo modo, quo hodierna praxis docet in Vicesgerente; à sæculo autem citrà, & plus in dicto statu cardinalitii, & perpetui constitutum est, illudque est magnæ existimationis, eo modo, quo sunt prædicta alia, quoniam licet emolumentum sit inferius, adhuc tamen est notabile, ac etiam suppletur à prærogativa jurisdictionis penè universalis, quam exercet in Urbe, & districtu.

Siquidem est Vicarius generalis Papæ, non tanquam Papæ, sed tanquam Episcopi particularis Urbis, vel Ordinarii loci, qui per hunc Officiale[m] repræsentatur; unde propterea regit Curiam Episcopalem, cum ordinaria Episcopali jurisdictione, cum omnibus clericis, aliisque personis ecclesiasticis non exemptis; Ac etiam habet delegatam jurisdictionem à Concilio Tridentino, & Apostolicis Constitutionibus, cum Ecclesiis, & personis exemptis, regularibus, vel secularibus, in concernentibus curam animarum, & administrationem Sacramentorum, sive ecclesiasticam immunitatem, aliaque plura, quæ sub hac delegata Ordinarii jurisdictione veniunt, & præsertim cum monasteriis monialium exemptis (dum non exempta sub Ordinarii jurisdictione cadunt,) Aliquibus paucis monasteriis, vel ecclesiis, seu piis locis exceptis, quæ alicuius Cardinalis regimini, ac protectioni commissæ sint per indultum particulare, quod ab hac delegata jurisdictione quoque eximat, ut infra occasione agendi de Archipresbyteris Basilicarum, de aliquibus Protectoribus advertitur.

Et quamvis in titulis cardinalitii, in puncto juris, probabilior fortè videatur opinio (à contradictoribus tamen non immunis,) ut illi ab hac jurisdictione delegata quoque exempti sint, ob præminentiam cardinalitii dignitatis; ac etiam, quia quamdam speciem diocesis, vel territorii separati improprie, vel intellectualis constituere videntur; Ex particularibus tamen decretis, vel declarationibus pontificiis, contrarium praxis docet; *sub tit. de jurisdic. disc. 34.* Ex eadem ratione, ob quam, etiam cum Ecclesiis, & personis exemptis, congrua est Ordinarii jurisdictione, ratione scilicet mediæ, seu occasionis curæ populi, & cleri sæcularis, in eius territorio viventis, sibi que commissi, ut in jurisdictionali materia, & alibi sæpius advertitur. *sæpius sub tit. de jurisdic. disc. 1. & seqq. & januis cælan. ecclesi. st. ac etiam in adnot. ad S. C. T. lib. 14.*

Hinc promde Apostolica beneplacita, quæ in forma commissaria, vulgò *sim evidentem*, super alienationibus bonorum Ecclesiæ, aliisque similibus conceduntur aut dispensationes matrimoniales, vel monitoria pro revelationibus habendis, & similia, aliæque expeditiones Apostolicæ, quæ Ordinarioloci dirigi solent, in Urbe, Vicario diriguntur; Et in summa, gerit omnia, quæ quilibet Episcopus, vel Ordinarius gerit in sua diocesi, etiam cum sæcularibus, in causis mixti fori, ac in aliis, in quibus forus Episcopalis sit competens, vel prorogabilis.

Istaque ratione est etiam Judex, & Superior ordinarius meretricum, aliarumque mulierum inho-

nestè viventium, ad quas, statutis temporibus accessus prohibetur; Ac etiam personarum viventium extra gremium Ecclesiæ, ut in Urbe sunt Judæi.

Item quamvis intra Urbis districtum plures adsint Episcopatus, & præsertim sex cardinalitii, & alii; attamen, ut in præcedentibus, ac alibi insinuat, in eodem districtu, tanquam in territorio, vel diocesi Urbis, ordinariam, ac etiam delegatam Episcopalem jurisdictionem in prima instantia cumulatim cum eis habet, adeo ut intret præventio, quasi quod isti Episcopi non sint sicut alii cum propria diocesi, vel cum territorio, quod ab altero territorio divisum sit, sed tanquam coadjutores, vel suffraganei istius adeo qualificati Episcopi Urbis intra eius diocesim. *Supra discursu 2. & titulo de jurisdic. discursu 50. & de præminent. discursu 1.*

Debet de jure ista jurisdictione protendi ad latiore[m] antiquum Urbis districtum centum miliarium, qui respectu huius jurisdictionis spiritualis adhuc durat, dum moderna restrictio intra ambitum quadraginta miliarium, ex Statutis laicalibus provenit, atque temporalem potius jurisdictionem concernit; *Locis proximè citatis, & tit. de Regal. disc. 72. & 94. ubi de hoc districtu.* Verùm contrarium praxis docet, ex consuetudine, vel præscriptione quoad exercitium jurisdictionis huius officialis, firmis tamen remanentibus aliis effectibus vel prærogativis districtualibus.

Occasione autem exercendi Episcopalem jurisdictionem cum propriis diocesanis, plura sibi committuntur, etiam cum non subditis; Et præsertim, per Papam committi solet, ut faciat edicta, seu præcepta residentie iis, qui tale onus habentes, in Urbe morantur, quamvis extra districtum, ipsiusque Vicarii jurisdictionem.

Ac etiam coram eo, eiusque examinatore, examinantur illi, de quorum idoneitate, Dataria vult certificari in collatione beneficiorum ecclesiasticorum in forma gratiosa; Sive ubi contingat, quod in concursibus ad parochiales, juxta formam Concilii Tridentini, per appellantes ab irrationabili iudicio Ordinarii, fiat provocatio ad novum examen in Curia, juxta ea, quæ in rerum parochialium sede habentur, *de hoc sub tit. de paroch. disc. 6. cum duobus seqq.*

Duo tamen huic Vicario per Papam commissi non sunt, sed sibi reservata; Primò nempe visitatio generalis ipsius Civitatis, & diocesis, vel districtus, quam pro eius placito facere solet per organum Congregationis particularis, quæ Apostolicæ Visitationis dicitur, de qua infra in eius particulari rubrica *infra disc.* & in qua etiam, idem Vicarius intervenit; Ipseque, vel eius Vicesgerens, est etiam Judex, & ordinarius exequutor decretorum eiusdem Congregationis.

Et secundo, in collatione beneficiorum Urbis, quam ipse Papa facit per organum Datarie; Idque est penè generale in omnibus Episcopatibus, quod scilicet, excepto casu diurnæ absentie in remota regione, ut contingere solet in iis Episcopis, qui Prælati vel Nuncii Apostolici munus suscipiunt ultra montes, Vicario generali non communicatur ista facultas conferendi beneficia, quæ non venit in mandato generali, sed indiget nota speciali.

Istam

Itam itaque collationem beneficiorum Urbis, **12** Papa non facit uti Papa, sed tanquam ordinarius collator, nisi intrent Apostolicæ reservationes personales, cum in his beneficiis, non intrent alia species reservationum, & præsertim localis, quoniam licet reservata sint omnia beneficia vacantia per obitum in Curia, vel infra duas dietas; Non tamen sub hac reservatione veniunt beneficia Urbis, quamvis in ea obitus possessorum sequatur, dum alias esset, omnino annihilare jus ordinariæ collationis, non solum quoad Papam, cuius respectu nil refert an uno, vel altero modo conferat, sed respectu tot inferiorum collatorum in eadem Urbe existentium, ut sunt Cardinales in eorum titulis, ac etiam Archiepiscopi trium Basilicarum Patriarchalium, & respectivè earundem Basilicarum aliarumque Ecclesiarum collegiatarum Capitula.

Bene tamen in istis intrat reservatio personalis; Puta ratione officiorum; Vel familiaritatis Papæ, seu Cardinalium; Aut ratione curialitatis; Ac etiam ratione vacationis apud sedem, quæ diversa dicitur à vacatione in Curia, ut in sua beneficii materia habetur, *tit. de benef. disc. 20.*

Adhuc tamen, in beneficiorum etiam provisione, **13** Vicariis aliquam potestatem seu participationem habere videtur, ubi scilicet agatur de ecclesiis parochialibus, quæ juxta formam Concilii Tridentini & Constitutionis Pii V. provideri debent per concursum, qui coram eo, tanquam ordinario haberi debet, ob prælectionem dignioris, quæ sibi competit, Quod etiam verificatur in aliquibus vicariis perpetuis aliquorum collegiatarum Urbis, quæ ex specialibus Apostolicis decretis, per concursum provideri debent, quamvis provisio fieri debeat per Datariam ad nominationem Cardinalis Titularis, vel Capituli, cum ad Vicarium, tanquam Ordinarium, declarare pertineat, quoniam ex concurrentibus magis dignus reputari mereatur; unde propterea, spectato effectu, suum videtur jus conferendi hanc speciem beneficiorum, *sub tit. de Paroch. in supplemento.*

Plures quoque adjutores, ac officiales Vicarius habet ex quibus eius Tribunal, seu Curia Episcopalis constituitur; **14** Quorum primus est ille, qui dicitur Vicesgerens; Ille enim (singendo Cardinalem Vicarium tanquam Episcopum) gerere dicitur partes eius Vicarii generalis, tam circa exercitium jurisdictionis Episcopalis, ordinariæ, & delegatæ, in omnibus causis, civilibus, criminalibus, & mixtis eius feri, quam etiam circa exercitium pontificalium, in collatione ordinum, in consecratione Ecclesiarum, & altarium, & sacrorum vasorum, & in administratione Sacramenti Confirmationis, dum omnia hæc munia exercet Vicarius per hunc ministrum majorem seu generalem.

Item ad eum pertinet cura, ac respectivè effusio, **15** concessio, & authenticatio sacrarum reliquiarum existentium in cathacumbis, & cæmeteriis, quamvis etiam quædam Congregatio moderno tempore desuper erecta sit, de qua infra *disc. 23.* Nec non **16** concessio licentiarum, pro impressione librorum, quæ in Urbe faciendæ sūt vel extra per Auctores in Urbe existentes, sive impressorum prohibitio, conjunctim cum Magistro Sacri Palatii, ut superius, agendo de hoc officiali Palatii Apostolici, *Supra disc. 8.*

Atque hinc sequitur, quod hoc officium Vices-
Card. de Luca. Relatio Curia Romana.

gerentis demandatur personæ constitutæ in ordine **17** seu dignitate Episcopali.

Habet item Vicarius tres alios Vicarios particulares; Unum scilicet pro cognitione causarum civilium, sub quarum genere, juxta communem usum loquendi, veniunt tam temporales, quam spirituales, quæ non sint criminales, ut in judiciorum sede advertitur, *tit. de judic. disc. 1. & in aliis.* **18** Isteque est etiam Prælati Signaturæ, & quandoque etiam in ordine Episcopali constitutus; Et alterum pro cognitione causarum criminalium, qui solet esse rogatus, isti que *Locumtenentes* dicuntur; Et alterum Vicarium, pro regimine Monasteriorum Monialium, qui *Deputatus* dicitur.

Id autem non solum in Urbe, sed etiam in aliis amplis diocesisibus practicari solet, ut præsertim **19** docet praxis Archiepiscopatus Mediolanensis, quod scilicet adfunt isti Vicarii particulares, civilis, criminalis, & Monialium, ac etiam Vicarius generalis, qui cognoscit de omnibus, de quibus isti particulares cognoscere possunt.

Nec non more aliarum Curiarum Episcopali- **20** um habet Cancellarium, cui Secretarii nomen tribuitur, ad differentiam Notariorum astitantium, Ac etiam Barisellum, cum sua familia armata; Non tamen habet particularem promotorem fiscalem, eò quia Advocatus & Procurator Fiscales generales Papæ, ac etiam Advocatus & Procurator generales pauperum, in isto quoque Tribunali, has partes gerunt; Ideoque interveniunt in Congregatione, quàm in quolibet hebdomada pro conducto usu, in die Lunæ, Vicarius coram se ipso, in eius palatio, **21** cum interventu dierum officialium habere solet, pro discussione causarum graviorum, aliorumque gravium negotiorum, in qua partes, earumque Advocati, & Procuratores audiuntur; Et quem stylum quoque tenent plures Episcopi, & Archiepiscopi, & præsertim Archiepiscopus Neapolitanus.

Stylus huius Tribunalis videtur esse uniformis **22** cum illo Auditoris Camerae procedendi per monitorium, & conficiendi alia acta; Aliqua verò styli differentia dignosci videtur circa admissionem clericorum ad beneficium, *Capitul. Odoardus*, quod scilicet, quando de hoc agitur coram A. C. proceditur cum aliquo majori rigore, ratione obligationis cameræ, vel ob aliquam circumstantiam; In hoc autem Tribunali Vicarii facilius illud admitti solet; *De hoc sub tit. de credito disc. 119. & seq. & tit. de jud. disc. 118. & seq.* cum aliquibus aliis diversitatibus levibus tamen, quas nimia digressio esset minutatim resumere.

Habetur etiam in hoc Tribunali idem pro meo **23** sensu parum commendabilis stylus participationis poenarum, ac propinarum, *infinuatus disc. preced.*

Invaluerat etiam quædam consuetudo, quod Vicarius conferebat exteris in Urbe morantibus tonsuram, aliosque ordines, etiam sine literis dimissorialibus proprii Ordinarii; Verùm ab aliquo tempore, ob pleraque inconvenientia, quæ exinde **24** resultare praxis docuit, Vel id est prohibitum, vel nimium parce, ac circumspectè proceditur.

